

Advokat Neo Barstedt
Advokat Naz Zihou

Jur.kand. Michella Roham

Stockholm den 9 februari 2022

ÖREBRO TINGSRÄTT

Ink. 2022 -02- 09

Akt.....

Aktbil.....

GÖTA HOVRÄTT
Rotel 24

INKOM: 2022-02-10
MÅLNR: Ö 496-22
AKTBIL: 1

Göta hovrätt

ÖVERKLAGANDE

Klagande:

Advokat Neo Barstedt
Advokatfirman Onyx
Polhemsgatan 16
112 36 Stockholm

Överklagat beslut:

Örebro tingsrätts beslut i mål nr B
4552-21 som meddelades per den 3
februari 2022

Saken:

Obehörighetsförklaring

Undertecknad får inkomma med överklagande avseende ovan beslut och får anföra följande;

YRKANDEN

Undertecknad yrkar att Göta hovrätt upphäver och ändrar tingsrättens beslut att förklara undertecknad obehörig jämlikt 12 kap. 5 § rättegångsbalken.

GRUNDER

I första hand gör undertecknad gällande att det inte föreligger någon grund för Örebro tingsrätts obehörighetsförklaring.

I andra hand föreligger gör undertecknad gällande att det icke föreligger sådana skäl som krävs för att förklara mig obehörig.

SAKOMSTÄNDIGHETER

Bakgrund

Örebro tingsrätt har förklarat undertecknad som obehörig att tills vidare brukas som ombud, rättegångsbiträde eller försvarare för Örebro tingsrätt. Som skäl för detta har tingsrätten anført att undertecknad lämnat otydliga uppgifter avseende vilket arbete som utförts, när arbetet utförts, och vilket mål som arbetet utförts. Tingsrätten anser även att undertecknad begärt ersättning för en tid som är orimlig. Slutligen har tingsrätten förklarat att undertecknad uppvisat sådan oskicklighet och oförstånd att undertecknad avvisats som ombud vid ett tillfälle.

Vad gäller frågan om undertecknad kan förklaras obehörig av Örebro tingsrätt i förevarande fall

Enligt 12 kap. 2 § första stycket RB får som ombud inte brukas annan än den som rätten med hänsyn till redbarhet, insikter och tidigare verksamhet finner lämplig att vara ombud i målet.

Om ett ombud visar oredlighet, oskicklighet eller oförstånd eller annars befinns vara olämplig ska rätten enligt 12 kap. 5 § RB avvisa henne eller honom som ombud i målet. Enligt bestämmelsen kan rätten också, om det finns skäl till det, förklara henne eller honom obehörig att antingen för viss tid eller tills vidare brukas som ombud vid den rätten.

Högsta domstolen har i NJA 2016 s. 64 uttalat sig om vilka förutsättningar som krävs för att en domstol ska kunna obehörighetsförklara ett ombud, enligt följande:

14. Rättsfallet NJA 1987 s. 879 gällde frågan om 12 kap. 5 § RB innefattar befogenhet för rätten att besluta om en obehörighetsförklaring för viss tid eller tills vidare, även om ombudet inte visar sig olämplig i det mål där avvisningsfrågan prövas. *HD fann att bestämmelsen uteslutande tar sikte på fall av anmärkning mot det sätt på vilket ombudet utför sitt uppdrag i det anhängiga målet.* Den i paragrafen angivna befogenheten för rätten att meddela ett avvisningsbeslut med giltighet utöver det aktuella målet är därmed inskränkt på motsvarande sätt.

15. En förutsättning för att ett beslut om avvisning ska kunna meddelas enligt 12 kap. 5 § RB är alltså att ombudet i det mål där frågan kommer upp har visat sig olämplig. Denna förutsättning måste vara uppfylld såväl vid ett beslut om avvisning i målet som vid en förklaring avseende obehörighet vid domstolen för viss tid eller tills vidare.

16. Vid bedömningen av om det finns skäl att inte bara avvisa en person som ombud i målet utan också förklara henne eller honom obehörig att för viss tid eller tills vidare brukas som ombud vid domstolen bör, utöver det som har kommit fram i målet, även visst annat underlag kunna beaktas. Vad som då närmast kommer i fråga är lagakraftvunna beslut genom vilka ombudet *har avvisats i något annat mål*, vid samma eller annan domstol. Om ombudet är advokat kan även beslut från Advokatsamfundets disciplinnämnd beaktas (jfr 12 kap. 6 § andra stycket RB).

Det bör särskilt påpekas att Örebro tingsrätt valt att tolka 12 kap. 5 § RB på ett sätt som inte är förenligt med gällande rätt. Detta är något som även framgår av beslutet. Örebro tingsrätt anför "[d]et finns anledning att redan nu nämna att

enligt tingsrättens bedömning kan den tolkning av aktuell bestämmelse som framgår av ovan angivna rättsfall (NJA 2016 s. 64) inte tillämpas på nu förevarande fall.” Trots detta har Örebro tingsrätt tillämpat bestämmelsen till nackdel för undertecknad.

Av förarbeten till 12 kap. 5 § RB (prop. 1942:5 s. 186) framgår bl.a. att:

”När åter en advokat avvisats såsom ombud, ankommer det på advokatsamfundets styrelse, hos vilken rätten skall göra anmälan angående ombudets förhållande, att vidtaga de åtgärder som enligt 8 kap. 7 § må finnas påkallade. Starka skäl tala för att advokaten, i avbidan på att styrelsen fattar beslut i anledning av anmälningen, må kunna förklaras obehörig att uppträda såsom ombud inför den rätt som avvisat honom. Särskilt gäller detta i sådana fall då advokaten uppsåtligt förfarit oredligt och på den grund måste bli utesluten ur samfundet.”

Av lagkommentaren till lagrummet framgår vidare att ”[e]n förutsättning för ett beslut enligt paragrafen är alltså att ombudet har visat sig olämplig i det aktuella målet.” Se, Fitger, Peter m.fl., *Rättegångsbalken*, Norstedts Juridik, publicerad 2021-12-10.

Det framgår explicit i förarbetena och lagkommentarerna att en grundförutsättning för en obehörighetsförklaring är att försvararen avvisats i det avhängiga målet, något som i förevarande fall icke skett. Även efter en bokstavstolkning av 12 kap. 5 § RB framgår att en förutsättning för att någon skall kunna förklaras obehörig är att ombudet avvisats i det avhängiga målet.

Med anledning av detta görs gällande att 12 kap. 5 § RB inte är tillämplig i förevarande mål och beslutet ska således upphävas redan på denna grund. Undertecknad har inte avvisats som försvarare i målet, vilket är en förutsättning enligt NJA 2016 s. 64, förarbeten och lagkommentaren. Utan att denna förutsättning är uppfylld kan inte tingsrätten förklara undertecknad obehörig. Att tingsrätten anför att de aktuella HD-avgörandena inte avser brottmål, utan tvistemål och fastighetsmål innebär inte att tingsrätten kan bortse från tidigare prejudikat. Högsta domstolen har i NJA 2016 s. 64 uttalat sig i generell bemärkelse, och icke begränsat uttalandena i avgörandet till ett ombud för ett specifikt rättsområde. Det finns således ingen grund för tingsrätten att förklara undertecknad obehörig i detta fall.

Ytterligare ett metodfel som Örebro tingsrätt medger sig ha gjort sig skyldig till är att tingsrätten inte tillställt undertecknad det material som ligger till grund för tingsrättens beslut. Undertecknad har inte beretts något tillfälle att yttra sig över det som tingsrätten lägger undertecknad till last. Även detta förfarande är i direkt strid med gällande rätt, se NJA 2016 s. 64 p. 17.

Vad gäller tingsrättens bedömning i frågan om att förklara undertecknad obehörig

Om hovrätten – mot all förmodan - skulle finna att 12 kap. 5 § RB är tillämpligt, trots att tingsrättens beslut uppenbart är fattat i strid mot gällande rätt, krävs en bedömning om undertecknad kan obehörighetsförklaras.

Kostnadsräkningar

Örebro tingsrätt har redogjort för ett antal domar och beslut avseende undertecknad, i egenskap av offentlig försvarare, lagt fram ersättningsanspråk som resulterat i nedsättningar.

Enligt 21 kap. 7 § RB ska en försvarare med nit och omsorg tillvarataga den misstänktes rätt och i detta syfte verka för sakens riktiga belysning. Försvarare bör, så snart ske kan, genom överläggning med den misstänkte förbereda försvaret.

Vidare framgår av 21 kap. 10 § RB att en offentlig försvarare har rätt till skäligen ersättning av allmänna medel för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget har krävt. Ersättningen för arbete ska bestämmas med utgångspunkt i den tidsåtgång som är rimlig med hänsyn till uppdragets art och omfattning och med tillämpning av en timkostnadsnorm.

Vad som kan betraktas som skäligt innebär inte sällan svåra gränsdragningsfrågor. Det bör ankomma en offentlig försvarare att avgöra hur mycket tid, och vilka åtgärder som bör nedläggas i ett mål för att kunna tillvarata den misstänktes rätt på erforderligt sätt. I vissa fall förekommer det att en försvarare blir nedsatt i sitt ersättningsanspråk med anledning av att försvararen lagt ned för mycket arbete i ett mål. I ett sådant fall ankommer det dock domstolen att besluta om en nedsättning av ersättningsanspråket.

Det kan påpekas att det aldrig har påståtts att undertecknad *inte* de facto lagt de timmar som redovisats i sina kostnadsräkningar, det som har påståtts är att

undertecknad möjligen överarbetat i ärendet. Detta framgår av Örebro tingsrätts mål B 524–19, där dom meddelades 20 februari 2019 samt av Örebro tingsrätts mål B 3031–19, där beslut meddelades 22 mars 2021. Inte i något avgörande ifrågasätts om undertecknad verkligen lagt ned de begärda timmarna för arbete. Faktumet att ett polisförhör varat i 12 minuter innebär inte att undertecknad inte lagt ned den tid på två och en halv timmes arbete som begärts. I samband med ett polisförhör överläggs oftast med klienten innan förhöret, och av naturliga skäl även efter förhöret. I en sådan situation uppstår inte sällan väldigt många frågor kring förhöret, samt den fortsatta processen. Det tillhör en försvarares roll att svara på klientens frågor gällande misstankarna och processen i övrigt. I vissa fall går detta snabbt, men i andra fall behövs mer tid – något som förklarar den begärda ersättningen i målet. Trots att förhör inte hållits, kan klienten ha frågor som är av direkt juridisk natur, som försvararen bör vara behjälplig med att svara.

Mot bakgrund av att undertecknad är en försvarare med genuint engagemang som alltid strävar efter att på bästa sätt tillvarata sin klients rättigheter, är det i vissa fall möjligt att domstolarna inte finner att nedlagd tid är skälig. Ersättningsanspråket är även det underkastat rättens bedömning, och om det är på det sättet att domstolen finner att de nedlagda timmarna inte är erforderliga kan ersättningsanspråket nedsättas. Detta är dock inget negativt, utan visar enbart att undertecknad respekterar advokatycket på ett sådant sätt att den slutliga ersättningen inte är undertecknads högsta prioritet. Detta styrks även av det faktum att undertecknad tillhör en av Sveriges mest begärda försvarare. Det är inte rimligt att undertecknad bestraffas för att undertecknad valt att lägga ned extra-arbete i ett ärende, och sedan icke valt att överklaga ersättningsbesluten när domstolen ansett att det nedlagda arbetet inte varit befogad.

Det kan även lyftas fram att i 3 § förordningen (2005:77) om kontroll av vissa ersättningsanspråk m.m. framgår att en domstol eller någon annan myndighet som beslutar om ersättning av allmänna medel till en offentlig försvarare om den som tillerkänns ersättningen är advokat, rapportera till Sveriges advokatsamfund när den yrkade ersättningen sätts ned med en betydande del.

Som ovan bestämmelse demonstrerar, existerar redan ett kontrollorgan för när domstolen anser att en kostnadsräkning är felaktig eller att de arbetsåtgärder som vidtagits inte varit nödvändiga. Det är viktigt att påpeka att undertecknads kostnadsräkningar inte vid de av Örebro tingsrätt åberopade målen, eller någon

gång i övrigt blivit rapporterad till Sveriges advokatsamfund för att en inlämnad kostnadsräkning blivit nedsatt med en betydande del.

Gällande kostnadsräkningarna kan även påpekas att Örebro tingsrätt hänvisar till två beslut från Sveriges advokatsamfunds disciplinnämnd från den 19 mars 2020. Besluten handlar om att kostnadsräkningarna varit felaktiga, samt att undertecknad brustit i omsorg och noggrannhet vid upprättande av kostnadsräkningarna. Det bör särskilt påpekas att besluten är ca 2 år gamla, och undertecknad har efter denna period inte tilldelats någon varning för bristfälliga kostnadsräkningar.

Vad gäller det begärda ersättningsanspråket i Örebro tingsrätts mål B 5057–20, där dom meddelades 23 juni 2021, vill undertecknad slutligen lyfta fram att enligt 2.2.1 *Vägledande regler om god advokatsed* "VRGA" framgår att en advokat har tystnadsplikt avseende det som anförtratts av advokaten inom ramen för advokatverksamheten eller som advokaten i samband därmed fått kännedom om. Dessutom har en advokat, enligt 2.2.2 VRGA, en skyldighet iakttä diskretion om sina klienters angelägenheter. Att en advokat förväntas att arbeta på tågresor med den medföljande överhängande risken att utomstående tar del av klientkänslig information är icke förenligt med advokatetiska regler. Det är således märkligt att domstolarna anser att arbete kan genomföras på tågresor. Det gäller även Värmlands tingsrätts mål B 3005–20, där dom meddelades den 20 februari 2019.

Undertecknad lätt blir åksjuk och det bidrar till svårigheter för undertecknad att utföra sitt arbete på tåget. Eftersom uppgiften att undertecknad lätt blir åksjuk inte hade åberopats i tingsrätten fann hovrätten inte att det förelåg stöd för undertecknad att åberopa uppgiften i hovrätten. Hovrätten har grundat sin bedömning i 21 kap. 10 a § RB. Där framgår att en offentlig försvarare som överklagat ett beslut om ersättning i den högre instansen får åberopa nya omständigheter till stöd för sitt anspråk endast om det finns särskilda skäl för det.

Syftet med bestämmelsen är att motverka ofullständiga kostnadsräkningar. Bestämmelsen får å andra sidan inte leda till att biträden av rädsla för att gå miste om full ersättning överarbetar kostnadsräkningarna och belastar dessa med onödig information, se Thornefors, Christer, Lagkommentar – Rättegångsbalken 12 kap. 5 § RB, hämtad 2022-02-04. Att en person blir åksjuk hade rimligen betraktats som en sådan onödig information som avses. Det ska också lyftas fram att vid bedömningen om det föreligger särskilda skäl

ska beaktas om nedsättning av ersättningen meddelats utan att biträdet har fått möjlighet att yttra sig i frågan. I sådana fall bör biträdet bes visa möjlighet att utveckla sin talan i den högre instansen.

Mål där undertecknad tidigare avvisats

Örebro tingsrätt hänvisar vidare till ett beslut från Stockholms tingsrätt där undertecknad avvisades som ombud i ett tvistemål, och anför att även detta utgör skäl för att undertecknad ska förklaras obehörig.

Härvid kan påpekas att beslutet kommer från en helt annan tingsrätt i en helt annan stad än tingsrätten i Örebro. Därtill uppträder undertecknad nästintill uteslutande som offentlig försvarare i Örebro tingsrätt. Även i detta mål har undertecknad agerat i egenskap av offentlig försvarare. Som Örebro tingsrätt anför i sitt beslut skiljer sig tvistemål och brottmål markant både i processuellt och materiellt hänseende. Det kan också lyftas fram att undertecknad åtagit sig flertalet tvistemål där utfallet blivit positivt för undertecknads klient. Att undertecknad blivit avvisad i ett fall i Stockholms tingsrätt, utgör enbart en engångsföreteelse. Trots att det är fullt möjligt, i enlighet med NJA 2016 s. 64, för Örebro tingsrätt att åberopa denna omständighet förefaller det således vara märkligt att Örebro tingsrätt åberopar denna omständighet till nackdel för undertecknad, detta särskilt då målet inte har handlagts av Örebro tingsrätt och att det aktuella målet inte berör samma rättsområde.

Målet där undertecknad kallats till två förhandlingar under samma dag

Örebro tingsrätt har vidare åberopat det faktum att undertecknad uppgivit varit sjuk i samband med en huvudförhandling då undertecknad kallats till två förhandlingar vid olika domstolar under samma dag. Undertecknad åberopade ett läkarintyg, men domstolen fann anledning att ifrågasätta riktigheten av detta. Undertecknad erhöll således en varning och straffavgift med anledning av detta.

Även detta beslut berör en händelse som löper långt tillbaka i tiden, cirka ett och ett halvt år och avser inte något mål som har handlagts av Örebro tingsrätt. Någon liknande incident har inte förekommit under den efterföljande tiden, och enbart dessa omständigheter bör medföra att omständigheten bör lämnas utan avseende.

Gällande påståendet att undertecknad entledigats eftersom den tilltalade begärde en annan försvarare

Vidare har Örebro tingsrätt påstått att undertecknad entledigats, i förevarande mål samt två sambandsmål, eftersom den tilltalade begärde en annan försvarare. Detta påstående är felaktigt.

I ett mål har undertecknad begärt mitt entledigande, detta på grund av att det uppstått en jävssituation. Enligt 3.2.1. VRGA får en advokat inte anta ett uppdrag om det föreligger en intressekonflikt eller beaktansvärd risk för sådan. En advokat som efter att ha antagit ett uppdrag finner att det föreligger någon sådan omständighet som medför att advokaten skulle ha varit skyldig att avböja uppdraget om advokaten haft kännedom om omständigheten när uppdraget erbjöds, har enligt 3.4.1 VRGA, har en skyldighet att frånträda uppdraget. Det kan lyftas fram att inledningsvis förelåg ingen intressekonflikt, vilket medförde att undertecknad kunde åta sig uppdraget. Undertecknad utförde en regelrätt jävskontroll och kom fram till att det inte förelåg någon intressekonflikt i samband med att undertecknad förordnas som offentlig försvarare. När en person under utredningens gång, vid ett senare tillfälle, greps och blev misstänkt i målet var undertecknad skyldig att själv begära mitt entledigande eftersom undertecknad tidigare företrätt den nyligen gripne personen. Undertecknad har således agerat fullt i enlighet i enlighet med advokatetiska regler.

I ett helt annat mål har en tilltalad begärt att få en annan försvarare. Detta är klientens rättighet och är inte någonting som ska läggas undertecknad till last. Den tilltalade önskade ett byte efter att Örebro tingsrätt meddelat dom i målet och efter att undertecknad överklagade domen. Den tilltalade önskade alltså ett byte inför processen i Göta hovrätt. På grund av advokatetiska skäl kan undertecknad inte vidare kommentera den tilltalades ansökan om byte. Att en tilltalad byter försvarare i samband med att domen överklagats är vanligt förekommande i brottmål.

Sammanfattning

Efter en sammantagen bedömning går det inte att bortse från faktumet att Örebro tingsrätt åberopat en rad omständigheter som inte längre är relevanta för att bedöma undertecknads behörighet, samt hänvisat till mål som inte handlagts av Örebro tingsrätt. Att en försvarare agerar i enlighet med advokatetiska regler är en plikt som försvararen har, och situationer som

uppstår med en agerade i enlighet med regelverket ska icke läggas undertecknad till last. Det föreligger inte således sådana skäl att obehörighetsförklara undertecknad. Mot bakgrund av det anförda föreligger skäl för Göta hovrätt att upphäva Örebro tingsrätts obehörighetsförklaring.

Stockholm som ovan,

Neo Barstedt
Advokat